

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2001/18/ЕО по отношение на възможността на държавите-членки да ограничават или забраняват отглеждането на ГМО на своя територия“

COM(2010) 375 окончателен — 2010/0208 (COD)

(2011/C 54/16)

Докладчик: г-н **Gerfried GRUBER**

На 7 септември 2010 г. Европейският парламент и на 10 септември 2010 г. Съветът решиха, в съответствие с член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2001/18/ЕО по отношение на възможността на държавите-членки да ограничават или забраняват отглеждането на ГМО на своя територия“

COM(2010) 375 окончателен – 2010/0208 (COD).

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, при своето становище на 17 ноември 2010 г.

На 467-ата си пленарна сесия, проведена на 8 и 9 декември 2010 г. (заседание от 9 декември), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 169 гласа „за“, 12 гласа „против“ и 12 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения**

1.1 ЕИСК признава, че използването на генно модифицирани организми в европейското селско стопанство поражда тревога у голяма част от европейската общественост. Поради това ЕИСК приветства намерението на Европейската комисия да се заеме с този чувствителен въпрос за свободата на държавите-членки при вземането на решения относно отглеждането на ГМО с цел намирането на практическо решение, както и да спомогне за създаването на европейска рамка, съвместима с доброто функциониране на вътрешния пазар. По мнение на ЕИСК обаче представеното проектопредложение, основано най-вече на етични и морални критерии, създава повече неяснота, отколкото сигурност и на практика дава възможност на държавите и регионите да приемат множество различни (правно нестабилни) мерки, което би могло да засегне функционирането на вътрешния пазар на ЕС, на правната сигурност на операторите и на доверието в системата въобще.

1.2 Все пак Комитетът счита, че във връзка с настоящото предложение съществува значителна нужда от подобрения и конкретизиране, най-вече по отношение на правната сигурност на засегнатите. Според Комитета такава правна сигурност може да бъде постигната например чрез въвеждане на конкретна и приложима правна основа във вторичното законодателство на ЕС, включваща конкретни основания, условия и процедури, приложими към националните мерки. В по-общ план Комитетът призовава за по-нататъшно изясняване на правната основа на предложението и на съвместимостта на евентуални забрани от страна на държавите-членки въз основа на член 266 с разпоредбите на ЕС относно вътрешния пазар и на СТО, както и с други международни правни задължения.

1.3 Въпросът за националните ограничения върху отглеждането на ГМО е тясно свързан с въпросите за съвместното съществуване и отговорността за вреди, произтичащи от ГМО и за нежелано присъствие на ГМО. Комитетът счита, че затова тези досиета следва да се разглеждат заедно или в паралелни законодателни предложения, като част от един по-цялостен преглед на регулаторната рамка на ЕС в областта на селскостопанските биотехнологии, както и във връзка със заключенията на Съвета по околна среда от декември 2008 г.

1.4 Предвид момента, в който се прави настоящото предложение на Комисията, предхождащо текущия цялостен преглед на сегашната правна рамка, не е възможно да бъде формулирана окончателна позиция по предложението, тъй като то може да бъде оценено цялостно само във връзка с протичащия преглед на разрешителната система и на цялостната правна рамка. Това обаче не следва да води до необосновано забавяне на подобряването на сегашното предложение.

2. **Контекст и съдържание на предложението за регламент**

2.1 Европейският съюз (ЕС) разполага с широкообхватна правна рамка за разрешаването на генно модифицирани организми (ГМО). Правилата за отглеждането на ГМО се съдържат в Директива 2001/18/ЕО ⁽¹⁾ и в Регламент (ЕО) № 1829/2003 ⁽²⁾. Възможно е

⁽¹⁾ Директива 2001/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 март 2001 година относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и за отмяна на Директива 90/220/ЕИО на Съвета. ОВ L 106, 17.4.2001 г., стр. 1.

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2003 г. относно генетично модифицираните храни и фуражи. ОВ L 268, 18.10.2003 г., стр. 1.

да се приложат ограничения върху отглеждането на вече разрешени ГМО от страна на държавите-членки посредством защитни мерки, основани на допълнителна научна информация, даваща основания да се счита, че даден ГМО представлява риск за здравето на хората или за околната среда, при условията, посочени в член 23 от Директива 2001/18/ЕО. Освен това в съответствие с член 26а държавите-членки могат да вземат подходящите мерки, за да избегнат случайното наличие на ГМО в други продукти (съвместно съществуване).

2.2 През март 2009 г. предложението на Европейската комисия за премахване на съществуващите национални защитни мерки (в Австрия и Унгария) поради липсата на научна обосновка беше отхвърлено от Съвета. Такова беше положението и при предходни подобни гласувания в Съвета, поради което може да се говори за ситуация на политически блокаж, подобен на положението с разрешителния режим. През юни 2009 г. тринадесет държави-членки ⁽³⁾ призоваха Комисията в обща декларация да изготви предложения, които да дадат възможност на държавите-членки сами да вземат решения относно отглеждането на ГМО.

2.3 Изхождайки от политическите насоки на председателя на Комисията Barroso, с решение от 13 юли 2010 г. Европейската комисия представи законодателно предложение, с което на държавите-членки се дава възможността сами да вземат решения относно отглеждането на ГМО. Предложенията на Комисията се състоят от съобщение относно свободата на държавите-членки да вземат решения за отглеждането на генетично модифицирани култури ⁽⁴⁾ и от предложение за регламент, чрез който съответно се адаптира правната рамка ⁽⁵⁾.

2.4 От гледна точка на юридическата техника допълването на Директива 2001/18/ЕО с нов член 26б се прави чрез регламент. Този член предвижда държавите-членки да могат да предприемат мерки за ограничаване или забрана за отглеждане на вече разрешени на единния пазар ГМО на своята територия или на части от нея, при условие че става дума за основание, което не е свързано с рискове за околната среда или човешкото здраве, които вече са включени в действащата разрешителна система, и че е в съответствие с договорите.

2.5 Целта на предложението за регламент е при спазване на принципа на субсидиарност на държавите-членки да се предостави по-голяма свобода за вземане на решения относно отглеждането на ГМО и да се установи необходимата правна сигурност. Комисията изхожда от обстоятелството, че предложението за регламент е в съответствие с правилата на единния пазар и на международните задължения. Според Комисията новият регламент не противоречи на съществуващата разрешителна система, а само я допълва.

2.6 На 5 ноември правният отдел на Съвета излезе със становище относно избора на правно основание, възможните национални мерки и съвместимостта на предложените мерки със споразумението ГАТТ. Правният отдел твърди, че избраното правно основание не е валидно, изказва сериозни съмнения относно съвместимостта на мерките, които биха приели държавите-членки, с договорите или с ГАТТ и подчертава, че трудно може да се защити пред Съда на ЕС и пред СТО дадена мярка, приета от държава или регион въз основа на етични или морални критерии. Освен това тези опасения бяха частично потвърдени от правната служба на Европейския парламент, която в своето становище от 17 ноември 2010 г. изрази подобно

безпокойство относно това доколко евентуалните основания за национални ограничения, свързани например с обществения морал, отговарят на правилата на вътрешния пазар на ЕС и търговското законодателство на СТО.

3. Относно действащата разрешителна система за ГМО

3.1 Утвърдената на европейско равнище разрешителна процедура има за цел да осигури високо ниво на защита на човешкия живот и здраве, здравето и благосъстоянието на животните, интересите на околната среда и потребителите, като същевременно гарантира ефективното функциониране на вътрешния пазар.

3.2 Сега действащите правила относно разрешаването и използването на ГМО се опират на редица ключови (юридически) принципи, които според ЕИСК трябва да се спазват. Тук следва да се посочат по-специално:

- независимо и основано на научни доводи разрешаване;
- високо равнище на защита по отношение на здравето и околната среда в съответствие с принципа на предпазливост;
- спазване на правилата на единния пазар и на международните задължения;
- свобода на избор и прозрачност по цялата хранителна верига;
- правна сигурност, както и
- субсидиарност и пропорционалност.

3.3 Предложенията на Европейската комисия трябва да се разглеждат в същия времеви и съдържателен контекст с прилагането на заключенията на Съвета от декември 2008 г., в които между другото се настоява за преразглеждане на съществуващите разрешителни системи, което вероятно ще приключи в края на 2010 г. Става дума за ново регламентиране на насоките на ЕОБХ по отношение на оценката на потенциалния риск за човешкото здраве и околната среда ⁽⁶⁾, за доклад на Европейската комисия за подобряване на екологичния мониторинг след предоставянето на разрешението, както и за проучване на социално-икономическите и екологичните последици от отглеждането на ГМО. Освен това ще бъде направена и оценка на правната рамка както за генно модифицираните храни и фуражи, така и за отглеждането на ГМО. До 2012 г. се предвижда да се извърши пълно преразглеждане на цялата разрешителна система за ГМО.

3.4 Следва да се разясни и връзката между националните мерки, забраняващи или ограничаващи отглеждането, и правилата за съвместно съществуване, тъй като двата въпроса са тясно свързани, а Европейската комисия би желала да остави на държавите-членки повече възможности за гъвкавост и в тази област. Във връзка с това са важни констатациите, направени от Комисията в нейния доклад от 3 април 2009 г. относно изпълнението на насоките за съвместното съществуване ⁽⁷⁾.

⁽³⁾ Австрия, България, Ирландия, Гърция, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша и Словения.

⁽⁴⁾ COM(2010) 380 окончателен.

⁽⁵⁾ COM(2010) 375 окончателен.

⁽⁶⁾ Вж. започналата публична консултация във връзка с проекта на ЕОБХ от 12 ноември, която ще продължи до 24 януари 2011 г. на адрес: www.efsa.europa.eu/en/press/news/gmo101112.htm.

⁽⁷⁾ COM(2009) 153 окончателен.

4. Общи бележки

4.1 Въпреки че Комитетът, естествено, все още не се произнесъл по конкретните условия на националните забрани, някои негови позиции все пак съответстват на съдържанието на обсъжданото предложение за регламент и остават валидни като принос в дискусиите и предложенията.

4.2 В своето становище по собствена инициатива от 16 декември 2004 г. ⁽⁸⁾ Комитетът изрази подробно своята позиция относно съвместното съществуване на ГМО, традиционното и биологичното земеделие и отправи предложения във връзка с регламентирането. В него Комитетът посочва между другото, че следва да се приемат определени мерки, чрез които според съответните регионални условия да се избягват кръстоски и да се регламентирант на национално равнище регионални разпоредби относно отглеждането или забраната за отглеждане. В допълнение Комитетът подчерта също и необходимостта от минимални стандарти на равнище ЕС за съвместно съществуване и отговорност.

4.3 Особено внимание трябва да се обръща на мерките за опазване на природните защитени територии и на екологично уязвимите територии. Трябва да се отчетат и мерките за опазване на регионалните икономически и културни интереси и други социално-икономически въздействия.

4.4 Наред с това в своето становище Комитетът посочи, че предпоставките за съвместно съществуване варират според условията в регионите и че по-специално при дребното селско стопанство не изглежда практично в рамките на даден регион да се отглеждат паралелно ГМО и немодифицирани организми – както с традиционни, така и с биологични методи.

4.5 Във връзка с това в становището бяха разгледани възможностите за излизането на пазара на регионални знаци за качество и гаранции за произход, заради получаването на които – с оглед на очакванията на потребителите – не са били използвани ГМО. По тази причина много региони се обявиха за зони без ГМО, като Комитетът обръща внимание на свързаната с това правна несигурност, която налага изясняване.

5. Специфични бележки и открити въпроси

5.1 *Критерии за възможна забрана или ограничаване на отглеждането на ГМО*

5.1.1 С Директива 2001/18/ЕО бяха хармонизирани разпоредбите за разрешаване на ГМО, включително и предприемането на мерки за защита в съответствие с член 23 и за съвместно съществуване в съответствие с член 26а. Основа за това е член 114 от ДФЕС (предишен член 95 от ДЕС) за сближаване на законодателствата с цел постигане на целите на единния пазар. С новия член 26б се допуска държавите-членки да могат да забраняват отглеждането на ГМО въпреки разрешението за отглеждане на ГМО на равнището на ЕС.

5.1.2 Най-напред се поставя въпросът до каква степен една национална забрана за отглеждане може да бъде отделена от областта на хармонизираното законодателство и дали тя не противоречи на общите правни принципи на единния пазар. Нещо повече, според едно неотдавнашно становище на правната

служба на Съвета ⁽⁹⁾, посочването на чл. 114 от ДФЕС като правно основание изглежда невалидно предвид целите, съдържанието и обхвата на предложението за чл. 26б. От друга страна правната служба на ЕП не поставя под въпрос посочването на чл. 114 от ДФЕС като правно основание за предложението, което показва, че на равнището на ЕС има разминаване в правните тълкувания по този въпрос, което трябва да се изясни и преодолее.

5.1.3 В предложението не се съдържа – пълен или примерен – списък на основанията, които да могат да послужат на държавите-членки като основа за въвеждане на забрана за отглеждане. В член 26б се посочва единствено, че основанията трябва да се различават от онези, които биват разглеждани в рамките на разрешителната процедура. Поради това не е възможно да бъдат представени основания, които се използват при оценката на риска за човешкото здраве и за околната среда в рамките на цялостната разрешителна система на ЕС, нито обосновка във връзка с тази оценка. ЕИСК счита, че правната сигурност, предоставена чрез предложението, би могла да се засили чрез включване в самия чл. 26б на индикативен (макар и неизчерпателен) списък на конкретни основания, на които държавите-членки могат да се позовават при ограничаване или забраняване на отглеждането на генно модифицирани култури. Подобни основания биха могли, наред с етичните, моралните и религиозните аргументи, да включват и някои социално-икономически аспекти. Подобно пояснение във вторичното законодателство би послужило като *lex specialis* спрямо основанията, посочени в чл. 36 от ДФЕС и развити в съдебната практика на Съда на ЕС, и следователно би подобрило съвместимостта с правилата на единния пазар и с разпоредбите на Договорите.

5.2 Правна сигурност

5.2.1 Що се отнася до въпроса за правната сигурност Комитетът счита, че тя не може да се постигне само чрез препратка към първичното законодателство. Във връзка с това трябва да се посочи например решението на Съда на Европейските общности по дело С-165/08 ⁽¹⁰⁾, в което националната забрана за разрешаване на семена от ГМО се разглежда като несъвместима със законодателството на ЕС. Това решение показва колко е трудно на държавите-членки да се обосноват с аргументи, различни от аспектите на опазване на здравето и околната среда.

5.2.2 ЕИСК признава обаче, че с оглед на сегашната правна и политическа ситуация създаването на ясна и солидна правна основа би трябвало да даде на държавите-членки по-голяма правна сигурност в сравнение със сегашното положение. Това би могло да се постигне по-скоро с конкретна и подробна правна основа във вторичното законодателство (т.е. Директива 18/2001/ЕО) отколкото чрез препратка към тесни и неясни възможности, основани на общите правила на вътрешния пазар.

5.3 Обхват на контрола на ЕОБХ – сътрудничество с държавите-членки

5.3.1 За да се гарантира, че разрешителната система е научно обоснована, трябва да се обърне внимание на преразглеждането на насоките на ЕОБХ във връзка с оценката на потенциалните рискове за здравето и околната среда, които след приемането от държавите-членки следва да придобият нормативен характер. Във връзка с това ЕИСК изразява надежда, че в контекста на принципа на препазване в рамките на разрешителна процедура ще се стигне до по-нататъшното развитие на научния и независим контрол.

⁽⁹⁾ Становище на правната служба на Съвета от 5.11.2010 г., 2010/0208(COD), 15696/10.

⁽¹⁰⁾ Решение на Съда на Европейските общности по дело С-165/08 (Европейската комисия срещу Полша) от 16 юли 2009 г.

⁽⁸⁾ ОВ С 157, 28.6.2005 г., стр. 155.

5.3.2 ЕИСК приканва към обсъждане на това дали в рамките на процедурата на ЕОБХ за научна оценка на риска не би трябвало по специфични теми държавите-членки да бъдат привлечени за по-активно участие. Посредством Регламент (ЕО) № 178/2002⁽¹¹⁾ беше създадена ЕОБХ, за да предоставя научни становища относно безопасността на храните или фуражите, като отчита също и екологичните рискове. Очевидно е, че въздействието на ГМО върху околната среда се наблюдава и в държавите-членки. Държавите-членки могат също така по-точно да оценяват различната екологична обстановка на своите територии. В последствие резултатите от тези анализи трябва да бъдат потвърдени от ЕОБХ.

5.3.3 По принцип трябва да се определят методологични критерии, на които да отговарят всички научни изследвания, реализирани от и за ЕОБХ. Това трябва да се отнася и до партньорските проверки и би могло да помогне за по-добрата координация между ЕОБХ и държавите-членки⁽¹²⁾. ЕИСК осъзнава, че ЕОБХ официално прилага възможно най-високите, изцяло независими научни критерии за оценка на риска, както и че по тази причина е уважаван орган на ЕС в международен план. Необходимо е по-тясно сътрудничество в разработването на научноизследователски методи между ЕОБХ и научноизследователските институти, университети и независими научни работници, участващи в оценката на риска в държавите-членки.

5.3.4 Независимо от гореизложеното, с цел да се постигне повече прозрачност и качество на процесите на научна оценка на ГМО, ЕИСК предлага реформа на ЕОБХ, така че в групата за генномодифицираните храни да бъдат представени всички заинтересовани страни (потребители, производители, търговци, екологично земеделие, екологично животновъдство, потребителски кооперации, специалисти по правилното хранене, лекари и др.), а не само изследователите

5.4 Вътрешен пазар

5.4.1 Европейската комисия изхожда от това, че с възможността за налагане на национални забрани за отглеждане не се нарушава единният пазар на генно модифицирани семена, храни или фуражи. Това предположение може да бъде поставено под въпрос, тъй като поне в регионите или държавите-членки, в които е била наложена забрана за отглеждане, е възможно да бъде ограничена търговията с разрешени генно модифицирани семена. Това проличава в съдебната практика на Съда на ЕС по подобни дела⁽¹³⁾.

5.4.2 От сегашна гледна точка е трудно да се прецени дали при забрана за отглеждането би възникнало нарушение на конкуренцията. Въпреки това, при липсата на (минимални) стандарти на

равнище ЕС по отношение на съвместното съществуване и отговорността, равните условия за всички в селскостопанските сектори, в които не се използват ГМО, вероятно ще бъдат застрашени. Във всеки случай необходимите мерки за осигуряване на съвместното съществуване са свързани с финансови и административни тежести, които трябва да се отчетат при всички бъдещи решения. От друга страна свободата на отглеждане на ГМО може да доведе до ползи при пускането им на пазара, като разбира се ценообразуването винаги ще зависи от поведението на потребителите.

5.4.3 В сравнение с обикновените растения генно модифицираните се нуждаят понякъде от други селскостопански мерки и мерки за отглеждане на растения, като например средства за растителна защита, като поради липсата или недоброто функциониране на единния пазар на средства за растителна защита може да се стигне до проблеми с тяхната достъпност. Този пример идва да покаже при колко различни условия земеделските производители трябва да взимат решения относно производството.

5.5 Социално-икономически последици

5.5.1 По отношение на социално-икономическото въздействие на разрешаването на ГМО следва да се посочи очакваният в края на 2010 г. доклад на Европейската комисия. Съдържащите се в него заключения следва във всеки случай да бъдат взети предвид при оценката на настоящото предложение, тъй като при обосновката на забраните за отглеждане в съответствие с член 26б е вероятно да бъдат посочвани най-вече въздействието върху икономиката, социалната сфера и околната среда. Преди окончателното завършване на този доклад е невъзможно да се представи цялостно становище по сегашното предложение.

5.5.2 Във всеки случай трябва да се спомене, че Регламент (ЕО) № 1829/2003 и сега позволява при разглеждането на отделните оценки на управлението на риска да се вземат предвид други фактори, различни от тези, които представляват риск за здравето и околната среда.

5.5.3 Поради липсата на информация относно последиците за икономиката и правото в областта на конкуренцията, в предложението трябва да се предвиди клауза за оценка, а Европейската комисия да пристъпи към извършването на предварителна оценка на въздействието.

5.6 Международни задължения

5.6.1 Според Комитета е важно да се изясни въпросът за спазването на международните задължения, по-специално на поетите пред СТО/ГАТТ, както и на Протокола от Картагена. Тъй като може да се очаква, че държавите-членки, които желаят да наложат забрана за отглеждане, ще се позоват на новия член 26б, е от особено значение свързаните с това решения да бъдат взети на солидна, международно гарантирана правна основа.

(11) Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1).

(12) Вж. жалба, подадена от Унгария срещу Европейската комисия по дело T-240/10 относно Amflora.

(13) Вж. напр. дела C-110/05, Европейската комисия срещу Италия; C-142/05, Mickelsson и Roos; C-188/04, Alfa Vita; и C-416/00, Morellato.

5.6.2 С оглед на значението на този въпрос ЕИСК изразява съжаление, че Европейската комисия не дава по-подробни обяснения относно съответствието с международните задължения на ЕС. Във връзка с това следва да се вземе предвид експертната оценка на юридическите служби на европейските институции по въпроса за съвместимостта със СТО, по-специално неотдавнашното становище на правната служба на Съвета ⁽¹⁴⁾, в което се изразяват силни съмнения относно съвместимостта с договорите или с ГАТТ на евентуални мерки, които държавите-членки биха приели въз основа на новия член 26б, така, както е предложен от Комисията. Правната служба на Европейския парламент също изразява подобни съмнения относно това доколко евентуалните основания, свързани например с обществения морал, отговарят на правилата на вътрешния пазар на ЕС и търговското законодателство на СТО.

5.7 Свобода на избор по веригата на производство, преработка и търговия с храни

5.7.1 Също толкова важно е да се зачита в достатъчна степен свободата на избор както на производителите и търговците на дребно, така и на потребителите. По принцип производителите като предприемачи трябва да могат да вземат свободно решения по въпроса за методите на отглеждане. Аналогично, вносителите и търговците следва да могат да осъществяват законната си професионална дейност въпреки предложения нов член 26б.

5.7.2 Ето защо националните ограничения или забрани за отглеждане следва да съответстват на общите принципи на Договорите, по-специално на принципите на субсидиарност и пропорционалност.

5.7.3 За да могат и потребителите да имат свобода на избор между храни, съдържащи и несъдържащи ГМО, е необходимо да има гладко функционираща система за проследяване и етикетирание, но и съответни продукти, които да бъдат приети от потребителите. Във връзка с това трябва да се обърне внимание по-специално на достъпността на продуктите на регионално равнище. ЕИСК подчертава, че европейският потребител трябва да осъзнава напълно, че евентуална забрана за отглеждане на ГМО в неговия регион или държава няма да попречи ГМО да се търгуват свободно на тази територия и че ще продължи масовият внос от трети страни на ГМО със съмнителна проследяемост за храна на животните или на хората.

5.8 Взаимодействия с въпросите на съвместното съществуване

5.8.1 Целта на съвместното съществуване принципно е избягването на случайно смесване на обикновени или биологични и генно модифицирани продукти, за да се запази от една страна свободата на избор на производителите и потребителите, а от друга да се избегнат икономически вреди.

5.8.2 ЕИСК счита ефективното прилагане и гарантиране на съвместното съществуване за основен фактор в рамките на цялостния въпрос за използването на ГМО, като все още съществуват много неясноти и трябва да се натрупат повече познания на всички равнища, по-специално по отношение на дългосрочните последици.

⁽¹⁴⁾ Становище на правната служба на Съвета от 5.11.2010 г., 2010/0208(COD), 15696/10.

5.8.3 Евентуалната забрана за отглеждане в съответствие с предложението на Комисията може да облекчи проблема за случайното смесване и кръстоските в засегнатите региони, но по никакъв начин не следва да ограничава усилията за разработване на правила за дългосрочното съвместно съществуване на различните методи на отглеждане. Както препоръча Комитетът през 2004 г. ⁽¹⁵⁾, наличието на минимална хармонизация на равнището на ЕС на нормите за съвместното съществуване и отговорността (или като алтернатива, залагането в член 26а на правно изискване държавите-членки да приемат подобни правила на национално или регионално равнище) ще бъде изключително важно за осигуряването на свобода на избора, на равни условия в сектора на селското стопанство и за упражняването на контрол върху социално-икономическите въздействия от отглеждането на ГМО. Това се отнася с особена сила за граничните региони.

5.8.4 Обменът на знания и добри практики е от още по-голямо значение, ако правилата за съвместно съществуване се изготвят в по-голяма степен на национално и регионално равнище. Дейността на Европейската служба за съвместно съществуване (ЕСоВ) трябва да бъде насочена в посока на обединяване на заинтересованите участници от всички равнища.

5.8.5 Все още остава открит въпросът за пределно допустимата норма на ГМО в семената, както и за пределно допустимата норма при внос на неразрешени в ЕС ГМО (това се отнася най-вече за фуражите). На тези въпроси Европейската комисия все още предстои да даде отговори, като съответно трябва да се премине незабавно към прилагане на направените от нея предложения.

5.9 Трансгранични проблеми и въпросът за отговорността

5.9.1 Продължава да е неизяснен въпросът за регламентирането на отговорността при случайно смесване с ГМО, по-специално в случаи на трансгранично замърсяване. Понастоящем не съществуват задължения съседни държави-членки да се информират взаимно за местата, в които се отглеждат ГМО. Така в много случаи информацията се обменя само въз основа на лични контакти.

5.9.2 Едно от възможните предложения би могло да бъде държавите-членки, по чиито граници се отглеждат ГМО, да бъдат задължени да публикуват в интернет информацията за отглеждането на ГМО и на езиците на съседните държави. Чрез подобна мярка би могло да се създаде отвъд националните граници право за завеждане на иск пред съд в случаи на замърсяване с ГМО и произтичащите от него икономически загуби.

5.9.3 Подобрене в това отношение представлява приетото на 12 октомври 2010 г. допълнение към Протокола от Картагена, в което се определят общи правила за отговорност и компенсация в случай на вреди, нанесени на биологичното разнообразие при трансграничен транспорт. Трябва да се премине незабавно към прилагане на предвидените в него задължения.

⁽¹⁵⁾ ОВ С 157, 28.6.2005 г., стр. 155.

5.9.4 Освен това ЕИСК предлага да се провери до каква степен обвързващи европейски минимални изисквания за съвместно съществуване и за отговорност (или, като алтернатива, залагането в член 26а на изискване държавите-членки да приемат подобни правила на национално или регионално равнище) биха могли да бъдат задължително въведени от държавите-членки поне в граничните региони и биха могли да намалят рисковете, свързани с отговорността от частно-правен характер, както и да изяснят спорни

въпроси между държавите-членки. Комитетът отбелязва належащата нужда от такива правила за отговорността, като се има предвид че понастоящем застрахователният сектор продължава да отказва да застрахова срещу вреди, свързани с ГМО, а настоящият режим на ЕС за екологичната отговорност по Директива 2004/35/ЕО не осигурява достатъчно покритие за този вид вреди.

Брюксел, 9 декември 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON

ПРИЛОЖЕНИЕ

Следният текст беше заличен в резултат на приемането на изменението по време на пленарната сесия, въпреки че повече от една четвърт от подадените гласове бяха за запазването на заличения текст:

Параграф 5.8.5.

„Решението за ниските нива на неразрешени ГМО следва да бъде техническо, като се определи минимален праг на присъствие, който се отнася както за фуражите, така и за храните.“

Резултати от гласуването

Гласове „за“: 83

Гласове „против“: 79

Гласове „въздържал се“: 29
